

פרוטוקול מס' 151

מישיבת ועדת הכלכלה שהתקיימה

ביום ג', י"ט תשל"ו - 23.12.75, בשעה 1300

השתתפו : חברי הועדה - י. הורביץ - יו"ר
א. אנטבי
י. דרנצקי (יו"ר)
ס. דרובלס
ע. הדר
א. זילברברג
י. כהן
א. לבני
י. סודעי

מוזמנים - א. אוזן - שר החקלאות
י. אדמוני - סנכ"ל
המחלקה להתיישבות.

מזכיר הוועדה - י. פלקסר
כלכלן הוועדה - ד. לב

רשמה - ש. אלטרמן

על סדר היום: מסקנות הועדה לגבי

מושב שתולה.

— 552 —

(נוקדא בי"א 29.12.75)

היו"ר י. הרביץ:
אני פותח את הישיבה. הנושא הוא נושא שהעסיק אותנו במליאה ובוועדת משנה - תלונת המיעוט בשתולה. לאחר שקיימו הפגנה נפגשנו איתם. ישבנו עם אנשי הסוכנות היהודית ותנועת המושבים. הגענו למסקנות. המסקנות היו על דעת כולם, עד כמה שאני הבנתי. לאחר מכן נוצר מצב שמסקנות לחוד ומעשה לחוד. הפצרנו בשר החקלאות ליצור מצב שהמסקנות שלנו לא ייהפכו פלסטר.

אינני טוען שמסקנות ועדת כנסת הן מסקנות שאין עליהן עוררין, אבל היינו רוצים מידה מקסימלית של התחשבות, אם ועדה ישיבה, דנה והחלטה - שמסקנותיה יהיו נגד עיני השר ומשרדו ושייעשה כל מאמץ כדי לבצע אותן.

שר החקלאות א. אוזן:
אני יכול לומר מה שאני עשיתי. אני נלחצתי הן על ידי המחלקה להתיישבות והן על ידי יושב

ראש ועדת הכלכלה לפסוק.

היו"ר י. הרביץ:
ביקשתי למלא מה שהחלטנו.

שר-החקלאות א. אוזן:
לא זאת ביקשתם. אם זאת הייתם מבקשים, לא הייתי מסכים. השיחה הייתה קצת בטון גבוה,

מפני שהיא התחילה באיומים.

כאשר קיבלתי על עצמי את הטיפול, זימנתי אלי את מנ"כל תנועת המושבים ומשנהו ומנכ"ל המחלקה להתיישבות, שהוא נמצא איתנו כאן. היו מול העיניים שלי גם מסקנות ועדה של תנועת המושבים וגם מסקנות ועדת הכלכלה של הכנסת. כל מה שאני אומר, מההתחלה ועד הסוף, היה ללא ויכוח. כל החלטה נתקבלה על דעת כולם. באותה שיחה סיכמנו שתנועת המושבים תשלח ועדה לשתולה שתצלם את המצב העובדתי במושב ותחזור אלינו. כך זה היה. אריק מינה שלשה אנשים. שלשה אנשים צילמו את המצב העובדתי: כמה משפחות יש במושב, מאין באו המתיישבים.

גם בשבילי היה חידוש שלא כולם באים ממשפחה

אחת ולא כולם באים ממקום אחד. 11 הגיעו מעיירות פיתוח במשך השנים, נשלחו על ידי ועדת הקליטה של תנועת המושבים.

התיישבנו ואני שאלתי שאלה ראשונה: מהו מבנה

המשק של שתולה? אם אנחנו נאמר שצריכים לקלוט משפחות מן החוץ, על איזה בסיס משקי הם נבססים? התשובה הייתה: הבסיס הוא המבנה המשקי הקיים של שתולה, דהיינו - משק הצר קטן על יד הבית ומשק גדול הן לול והן מסעים משותף וכמובן תעשייה. על בסיס זה הסיכום היה כזה: אותם בני המושב שהם בני המושב וגדלו במושב, גמרו צבא או עומדים לגמור צבא עד סוף השנה הזאת, הם מתקבלים על ידי ועדת הקליטה של תנועת המושבים והמחלקה להתיישבות באופן אוטומטי. את היתר צריך להשלים מחוץ למושב על ידי אותה ועדה. במידה ובוועדת הקליטה יהיה ערעור על מישהו מהמועמדים, אז תהיה זכות הכרעה בידי מזכירות תנועת המושבים.

דבר שני: החלטנו שלא מחלקים שום דבר

מהמשותף. הלול יישאר משותף, המסע יישאר משותף. התעשייה בוודאי.

אבל שינינו דבר אחד: משק החצר לא בהכרח

חייב להיות שווה לכולם. כל אחד יעשה כראות עיניו ובלבד שזה יהיה מותאם לתכנון המקומי והאיזורי.

היו"ר י. הרביץ:
על מה מדובר?

שר-החקלאות א. אוזן:
יש לול פטווג של 10 טון. הוא יכול לעשות לול עזים. הוא יכול לגדל פטריות. החלטנו

עוד שהחלקה להתיישבות תדאג שלקראת שנת התקציב הבאה יתווספו עוד 20 משקים ואז תהיה אפשרות קליטה של עוד 20 משפחות.

אני רוצה שחברי הוועדה ידעו את הרקע. מושב

שתולה נבנה עוד בזמנים כאשר אשכול עליו השלום רצה ליישב את הגליל. קראו לזה מבצע סוס. זה המושב הכי קדמי מבחינת קו הגבול. הוא היה האחרון שנמצאו לו מתיישבים. יש לזכור שאנחנו מדברים על תקופה שמי שהלך למושב אמרו לו תודה רבה. עוד ריפדו אותו בהטבות. הוא עשה טובה לעם ישראל. שלא כמו היום, כשהמצב הוא הפוך, על כל מושב יש 20 מועמדים. אז כל מי שהלך למושב אמרו עליו שהוא חלוץ.

המושב הזה עמד ריק הרבה זמן, כתוצאה

מויכוח בין שתי חמולות. אני בין אלה שטוען שחמולות איננו דבר שלילי, כי אם חיובי.

לכל אחד מאתנו יש חמולה, בתוך המפלגה, בתוך דיפלומטים. לכל אחד יש חמולה משלו, אבל יש לה שם אחר.

מתוך ויכוח בין שתי חמולות במושב אלקוש לא היתה ברירה למחלקה אלא להוציא חמולה אחת משם, והם היו מוכנים ללכת ולהתישב בשתולה.

אני הלכתי לשתולה פעם ראשונה כאשר עוד הייתי סגן שר החקלאות. שמעתי שישבו יהודים מאלקוש בשתולה. היו שם רק סלעים ובתים. שום דבר אחר לא היה. ישבנו באולם עם כל חברי המושב. אני מסתכל על יהודי אחד בתוך הקבוצה ונדמה היה לי שאני מכיר אותו. את האחרים לא הכרתי. שאלתי אותו מאיפה הוא והוא השיב לי שהוא ממושב נוגה. מושב נוגה נמצא בחבל לכיש, יש בו מים ויש בו קרקע. מדוע הוא יושבת בשתולה? הוא רוצה לחיות שם. הדהים אותי כל כך שיהודי מוכן לעזוב מושב עם קרקע ומים, 35 דונם קרקע עם מכסות מים, מאיזור פורח של ירקות ופרחים וללכת אל הסלעים.

לאחר מכן התחילה תנועת המושבים, יחד עם המחלקה, לחפש אנשים בשביל להשלים את המושב. באו אנשים והתחילו ויכוחים. יש מי שמשלים עם צורת חיים זו, יש מי שלא משלים. הרוב המכריע משלים עם צורת החיים הזו. היה ויכוח נקוב בתוך תנועת המושבים על צורת החיים הזאת.

לבסוף במליאת מזכירות תנועת המושבים, שהיה לי הכבוד להיות יושב-ראש הישיבה הזאת, סוכם שזוהי הדרך. לא יכול להיות שיבואו שבעה או תשעה אנשים ויאמרו שהם לא מסכימים. אם לא, הם מפגינים. לחלק את הלול - לא בא בחשבון. זו הצורה ואלה הם החיים. כך צריך לחיות איתם.

דבר אחרון שאני רוצה לומר. ביקשתי שיבררו איך המושב מתנהל מבחינה ארגונית, מבחינה כלכלית, מבחינת ניהול העניינים. אני קיבלתי תשובות חיוביות מכל המוסדות ללא יוצא מהכלל, מתנועת המושבים, מהמחלקה להתישבות של הסוכנות, מברית הפיקוח. המושב מתנהל למופת.

מ. דרובלס: מתי היה המאזן האחרון?

שר-החקלאות א. אוזן: אינני יודע מתי היה המאזן האחרון. אני יודע שיש מוסדות נכבדים שאין להם מאזן זה אחד המושבים בעלי התפוקות הטובות מאד. הוא יכול לעמוד בשורה ראשונה עם קיבוצים טובים ובוודאי עם מושבים טובים. לא היתה לי כל סיבה לבוא ולקבל מסקנה של ועדת הכלכלה לחלק את הלול ויקוב הדין את ההר. זו פגיעה במושב בצורה רצינית ביותר. זו פגיעה בקואופרציה. דרך זו תוביל, לעניות דעתי, גם לשתי אגודות בתוך המושב, לחלוקת המשק מבפנים, לפירוד. הפירוד יחמיר ולא יאפשר להם לחיות ביהד.

י. אדמוני: במסקנות ועדת הכלכלה של הכנסת היו בעצם

שני דברים מרכזיים, אחד בענין קליטת 10 משפחות מבחוץ, ז"א לאפשר להוסיף משפחות שלא נימנות דווקא על בני המקום; השני העברת לול אחד מהלולים המבוקרים והמנוהלים על ידי המושב לקבוצת המיעוט ושיתוף המיעוט בהנהלת האגודה.

האמת היא שבתוך התהליך של קבלת ההחלטות ננקטו על ידי אנשי המושב פעולות. הם לא חיכו שנגיש מסקנות, אלא הם עצמם נקטו בפעולות, לגיטימי או לא לגיטימי, ליצור עובדות. אנחנו בדרך כלל נאבקים בדרך כזאת. היתה הפנינו עובדה, האם לנקוט בפעולות משפטיות דרסטיות נגד העובדות שנקבעו על ידי החברים במושב? אינני יכול להגיד שהן נקבעו בצורה פרטיזנית על ידי מתישב אחד או שניים, זו היתה פעולה מכוונת על ידי ועד המושב ורוב החברים במושב. זו ממש פעולה שיש לה אסמכתה בהחלטה של האסיפה הכללית של המושב.

י. כהן: הם עשו את האסיפה הכללית ביום ששי בשעה 9.

י. אדמוני: יש להם רוב, הם יכולים לעשות אסיפה בצורה חוקית ומסודרת. קבוצת המיעוט פנתה לבית המשפט וביקשה את הגנת בית המשפט. בית המשפט דחה אותה מכל וכל. בית המשפט אמר שזכותה של אסיפה כללית לקבל החלטות. זכותה של האסיפה הכללית לאשר חברים לפי ראות

עיניה. אנחנו לא כל כך מקבלים את העקרון הזה, אבל בית המשפט פסק שהחלטת האסיפה הכללית היתה חוקית, כי זהו הפורום שמותר לו לקבל החלטות.

אנחנו אמרנו: כואו נהיה מעשיים. כשאני אומר
אנחנו, הכוונה למחלקה להתישבות ולתנועת המושבים. נצא לבדוק מה היו העובדות שנקבעו.
מצאנו ש-11 בתים פנויים נתפסו. כאשר בדקנו על ידי מי נתפסו, מצאנו שיש ביניהם בנים
שהשתחררו מצה"ן, היו משפחות של בנים שעומדים להשתחרר מצה"ל. היו כאלה שעומדים
להשתחרר ב-77. היה גם מקרה אחד של תפיסה של מישהו שעוד לא התגייס לצה"ל.

המסקנות על קליטת משפחות מבחוץ היו גם
במזכירות תנועת המושבים וגם במסקנות שלכם, אנחנו קיבלנו גם את אלה וגם את אלה. מצדנו
לא היתה התנגדות עקרונית. השאל היתה: האם אנחנו נוקטים באמצעים דרסטיים נגד משפחות
אלה שנכנסו?

ה"ר י. הורביץ: מדוע הסכמתם למסקנות ולא הייתם עקביים?

י. אדמוני: אני מסביר. התכנסנו כולנו, אנשי התנועה
ואנשי המחלקה ושאלנו את עצמנו מה אנחנו
עושים. אמרנו לעצמנו: נתייעץ עם שר החקלאות. שר החקלאות נתן עצה טובה. יש לנו בעיה
ואנחנו רוצים שהשר כסמכות עליונה בתחום הביצועי יקבל החלטה בענין הזה. השר היתה
בזה שנקבל את המסקנה שלו. הסכמנו לקבל את המסקנות שלו, תהיינה אשר תהיינה.

ההחלטה של שר החקלאות אמרה - ואני חושב שיש
בה צדק - אותם הבנים שהם בני המושב הזכאים, 'תינתן להם עדיפות. בכל מקום אנחנו נותנים
להם עדיפות על פני מועמדים חיצוניים.

לא משנה כמה בנים במשפחה?

מ. זרובלס:

י. אדמוני: כן משנה. אבל במקרה דנן היתה רק משפחה אחת
יוצאת דופן, זו משפחה של חבר המושב שיש לו
13 ילדים. אבל זה באמת מקרה יוצא דופן, אנחנו מתיחסים אליה כמקרה יוצא דופן במושב
הזה.

אמרנו, כל אלה שיש לגביהם שיקול אובייקטי
של עדיפות, הבה לא ננקוט נגדם בצעדים משפטיים ולא נסלק אותם. גם מבחינה ציבורית
יהיה קשה להסביר מדוע אנחנו זורקים את הבנים ומכניסים במקומם משפחות מבחוץ. זה
לא היה עומד בשום מבחן ציבורי. לעומת זה כל בן שלא עומד להשתחרר מהצבא תוך חצי
השנה הקרובה אנחנו נגיד לו: תחכה. בינתיים רוצים להוסיף בתים. עשינו מיון של
המשפחות שנכנסו.

כמה?

י. מודעי:

י. אדמוני: באופן מעשי קבענו שמונה משפחות שיש לקבל
מבני המקום ועוד שלש משפחות שיש לקבל מבחוץ.
אמרנו יותר מזה: אנחנו נוקטים בכל הפעולות להוסיף 20 בתים למושב. אם נוסיף 20 בתים
נוכל לפתור גם את הבעיה של הבנים שצריכים להשתחרר מהשירות בצה"ל ב-1977 וגם לאפשר
קליטתן של משפחות בנים מבחוץ.

פה גם כן צריך להבין: הקליטה של משפחות
מבחוץ היא לא קליטה של משפחות של אנשי קבוצת המיעוט. מדובר בקליטת משפחות של בנים
שהגיעו לפירוקם בסביבה. לא יכולנו לעמוד במצב שנגיד לבן במושב שומרה או יער, אשר
עומד להשתחרר שאנחנו נותנים לו מקום בשתולה, אבל לא לבן מושב שתולה הנמצא במצב
שווה. מבחינה ציבורית קשה היה לעמוד בזה.

האמינו לי, אני יותר מכל אחד אחר לחמתי
נגד ענפים משותפים במושב הזה. יותר מכל אחד לחמתי נגד שלטון המולתי. דו"ח שנכתב
לפני שלש שנים אומר שזה יהיה המצב שיתפתח בשתולה. אין זו הפתעה בשבילי. במצב שנוצר
לא יכולנו להחליט נגד הבנים של שתולה ובעד בנים ממושב אחר במעמד זהה.

לכן החלטת שר החקלאות היא נכונה. היא קובעת
בצדק רק סדר עדיפות בכניסה למושב. היא נותנת את העדיפות לבנים שבכל מקום אחר היינו

נותנים להם עדיפות. היא קובעת הוספת 20 בתים, כדי לאפשר קליטתם של בני המושב אשר יצטרפו למושב וקליטת בניים אחרים במושב שתולה. כתוצאה ממבנה המשק אנחנו לא מוגבלים ל-50 משפחות. ראש המחלקה אומר 100 יחידות, אני אומר 80 יחידות. יש לנו אפשרות לתת פתרון בשנה הבאה אחרי שנוסיף את הבתים, בלי לפגוע בזכותם של הבתים.

אחרי קבלת המסקנות האלה אני ראיתי מכתב שכתב ועד שתולה לחברי המיעוט. אלה ואלה אינם טלית שכולה תכלת. ועד המושב מציע לחברים בצורה כנה שינוי פני הדברים במושב. אני מכיר את אנשי שתולה הרבה שנים ויש לי איתם ויכוחים נוקבטים. אני התרגשתי למקרא המכתב, כי המכתב הזה לא אופייני לאנשי שתולה. אני חושב שהמכתב היה כנה מאד. החברים אמרו להם: רבותי, בואו נפתח מערכת חדשה של יחסים בינינו.

היו"ר י. הרביץ: לפני שתפסו את הבתים או אחרי?

י. אדמוני: אחרי. אני מייחס לזה חשיבות גדולה מאד, מפני שבסופו של דבר - וזה נכון בכל מושב - אם ועד המושב או הרוב במושב רוצה ליצור לכודד או למיעוט חיים שיאלצו אותם לצאת מהמושב, הוא יכול לעשות זאת. בכל מושב אפשר ליצור לחצים שייאלצו אותם לעזוב. עצם העובדה שהחברים לא הלכו בדרך הזאת היא חשובה.

היו"ר י. הרביץ: מהי מערכת יחסים מתוקנת, לפי דעתך? אחרי שעשו מה שהם רוצים? על כל מה שהיה ויכוח הם קבעו עובדה ואחר-כך אומרים: בואו נתנהג יפה.

י. אדמוני: אתה מכיר מושב יותר טוב ממני. בסופו של דבר קבוצת הרוב יכולה ליצור מצב שבקבוצת הרוב היתה מתנדפת.

ע. הדר: הנהליך בעיצומו.

היו"ר י. הרביץ: הם יעשו זאת בעזרתכם הפסיבית.

י. אדמוני: לדעתי לא. לדעתי הם יצרו אורה נוחה, אחרי שהשיגו מה שהשיגו. קבוצת המיעוט בסופו של דבר קבוצת מיעוט. זכויותיהם הפרטיות לא צריכות להיפגע.

ע. הדר: עיינת בדו"ח של ברית הפיקוח על נוהלי העבודה?

י. אדמוני: לא.

י. כהן: אני מצטער שעל הסף אצטרך לומר משהו חמור. נדמה לי שהמקרה של שתולה, לא מפני שהוא כל כך חשוב ומכריע במדינה, מסמל איזה תהליך. לפי דעתי, אם הועדה לא תתייחס אליו ולא תנקוט עמדה, נראה את ההידרדרות גם בשטחים אחרים.

מה קרה פה? הוצאנו מסקנות משותפות של ועדת הכלכלה של הכנסת, אשר ישבה עם תנועת המושבים ועם הסוכנות, ישבה עם קבוצת המיעוט ועם קבוצת הרוב. ישנו אחר-כך בוועדת משנה והבאנו את המסקנות למליאה. המסקנות נתקבלו פה אחד. היתה הסכמה כללית לגבי כל הנושאים.

ומהם הנושאים השנויים במחלוקת? קודם כל נראה לי מוזר ששר החקלאות הזדקק לקבוע בנושא, מבלי שנתבקש על ידי הועדה. ההיפך מזה - הועדה עם תנועת המושבים, עם המחלקה להתיישבות הגיעה למסקנות משותפות. התערבותו של השר נראית מוזרה לאחר שתנועת המושבים קיבלה את דעתנו, או אנחנו קיבלנו את דעתה. מר נחמני מהסוכנות קיבל את המסקנות. חשבנו שהמסקנות ילדו לביצוע. המסקנות משותפות לכל הגורמים, לפי דעתי התערבותו של השר היתה פה מיותרת.

שר-החקלאות. א. און: היתה פנייה של יושב-ראש ועדת הכלכלה. הוא תבע ממני בפעם השניה לבוא לישיבה.

י. כהן:

אני שמעתי את השיחה. מפה הוא צלצל.

שר-החקלאות א. אוזן:

אני אמרתי שאני לא רוצה להתערב. אמרתי לו שיקח את רענן וייץ.

י. כהן:

אחרי שכל ההליכים נגמרו, המסקנות היו צריכות להתבצע. אני נכנס לגופו של ענין: שתולה מושב שעל יד הגבול, יש שם 21 בתים מיושבים. כרגע עומדים 20 בתים ריקים. על רקע המצב הזה הגענו למסקנה, עם תנועת המושבים, שיש לשמור חלק מהבתים לבנים שיבואו וחלק מהבתים למסור לבני מושבי הגליל. תנועת המושבים קבילה את המסקנות האלה. חשבנו שיש טעם והצדקה לתת לבן שהשתחרר השנה, כדי לשמור על איזון וגם לתת לבנים שיבואו בעתיד משקים. שתולה צריכה להיבנות על 60 יחידות. בשנה הבאה יש לבנות עוד 20 בתים.

אמרנו, אין הצדקה במושב על יד הגבול להחזיק 20 בתים ריקים. אבל יש למלא אותם מבני הגליל, לא מבני חמולת המקום. אני מצטער שהמסקנה הזאת לא בוצעה. ההיפך מזה, יש בפני מסמך של מנהל חבל הגליל והוא מציין מי הם 15 הבנים שהיו מועמדים לקבלה בשתולה. על יד כל אחד השנתון שלו. מכל הבנים יש שנים שישתחררו עוד השנה. כל השאר ישתחררו בעוד שנתיים - שלוש ועד שש שנים. יש כאן נסיון לשמור בתים לבנים שאיננו יודעים מתי יבואו. להשאיר מושב על יד הגבול עם 21 בתים. דבר שני $\frac{1}{2}$ יש כאן נסיון לא לאפשר קליטת בני הגליל שמחפשים משקים.

המושב עשה אסיפה ביום ששי בשעה תשע בבקר, בלי ידיעת הסוכנות ובלי ידיעת התנועה, וקיבל מועמדים, לפני שהסקנו מסקנה כזו או אחרת. עכשיו אומרים שצריך לאשר את המעשה בזיעבד. אם הסוכנות היתה אומרת בבית המשפט שהם קיבלו חברים שלא על דעת המחלקה, השופט היה פוסק אחרת.

המסקנות של השר הן לשנת 1977, לא ל-1975.

השנה הזאת יש שני בנים שהשתחררו. ארבעה-חמשה צריכים להשתחרר בשנת 1976. אתה שומר בתים לבנים שישתחררו ב-1977.

אני חושב שהועדה צריכה לחזור ולומר $\frac{1}{2}$ לא יתכן שבמושב שתולה ישאר בית ריק. מה גם שיהיה פתרון לבנים אם יבואו, אם המחלקה תיערך לבנות בשנה הבאה עוד 20 בתים, כל הבנים באמת יתקבלו לבתים שייבנו. פה היה נסיון מכוון לקבוע עובדה בהליך בלתי דמוקרטי.

נקודה נוספת: שותפות. אין תקדים במושב עובדים כפי שאני מכיר אותו וגם בחוקת תנועת המושבים, אי אפשר לחייב במושב ללכת למפעל משותף. הלכנו לכותנה משותפת בתל-עדשים. 20 חברים רצו כותנה, אחרים לא רצו. סוכם סופית שלא הולכים בשום מקרה בתנועת המושבים למפעל משותף מחייב. זה העקרון של תנועת המושבים.

מה הצענו למיעוט? אמרנו: יש 4 לולים, יתנו לול 1 למיעוט. זה לא פוגע בענף. את קיבלו את זה ברצון. הם רצו גם לחלק את המסע, אמרנו: המסע מרוחק, לחלוקת המסע לא נלך. מה הפשע שיש קבוצה שאומרת: אנחנו רוצים לול אחד מכספי העם היהודי? מה הפשע לתת לול אחד ל-7 משפחות? על דעתנו זה התקבל. זה תואם את דרכה של תנועת המושבים.

מה עוד טען המיעוט? הוא מקופח גם בניהול וגם בידיעת הענין. אמרנו שנציג המיעוט צריך להיות שותף בועד. הרוב לא רוצה. הרוב אומר: אתה שותף אתי, אבל לא בייצוג ובניהול הענינים.

אמרנו יותר מזה: לתת נציג לניר שיתופי.

ניר שיתופי לא צריך קביעה של אף אחד.

שר-החקלאות א. אוזן:

אם הגישה שביטא אותה אדמוני כנה, הם היו צריכים לומר: בואו נשתף את המיעוט, ניתן

י. כהן:

להם לול.

כל הדברים האלה מוליכים אותי למסקנה מאד עגומה: במושב שתולה יושב איש שהוא איש מרכזי במרכז החקלאי, נתן חובב. הוא ראש הועד. בתוקף הלחצים שהוא מפעיל נוצרה עובדה בשתולה, שאי אפשר לעבור עליה לסדר היום. אני מציע לוועדה לאמץ את המסקנות שלה שהן שקולות והן נמדדו ונשקלו יחד עם הגורמים הקובעים בדבר, לפני התערבותו של השר.

אם נעשה זאת, באמת יהיה נסיון מצדנו, מצד המחלקה להתישבות ומצד החברים שרוצים לעשות שלום בית להגיע לזה שלא דרך בניהול כזאת

תוכל לקבוע. אני קורא לוועדה לאשר את מסקנותיה ולהפעיל אותן גם לקבי קבוצת החברים, גם לגבי המפעל המשותף וגם לגבי ייצוגו של המיעוט.

אני חבר טוב בתנועת המושבים. תנועת המושבים מפרסמת את הידיעון שלה. אני מחזיק בידי את הידיעון מנובמבר 1975, בו יש הכללים לקבלת מועמדים בפועל בתנועת המושבים. כתוב איך מקבלים בן - הוא צריך להשתחרר מצה"ל, הוא צריך להיות נשוי, הוא צריך לעבור הליכי קבלה. כל מה שנעשה בשתולה נוגד את ההוראות האלה וההחלטות של מזכירות תנועת המושבים.

היו"ר י. הרביץ:
לא נפתור עכשיו בחצי שעה את השאלה של איך מתישבים. נתרכז בנושא שלנו.

י. מודעי:
אני משתייך למיעוט הבלתי חקלאי בוועדה הזאת, לי נוח להביע את דעתי. לדעתי הבעיה של שתולה היא לא בסדרים הפנימיים ברגע זה, אלא בהליכים הממלכתיים שהטיפול הזה קיבל. יגאל, אם אתה היית צריך להתנצל, אני צריך להתנצל שבע פעמים. לי לא ברורים סדרי השלטון והמשפט של קבלת החלטות.

יושבת ועדה הכלכלה, אחרי זה פונה לשר.

היו"ר י. הרביץ:
ביקשתי את השר לבוא.

שר-החקלאות א. אוזן:
מאחר שדיברת בסוף גבוה, אפרתי לך שתעזוב אומי.

י. מודעי:
כבוד השר, אם אתה רוצה שיהיה לנו יחס למסקנות שלך, צריך שיהיה לך יחד למסקנות הקודמות שאנחנו הוצאנו. לא יתכן שתוציא מסמך וכולו לא יגע באף אחת ממסקנות הוועדה.

הוועדה הגיעה למסקנות על סמך דיון. אף אחת מהמסקנות שלך לא נוגעת באף אחת ממסקנות הוועדה. פירוש הדבר שניתן לקבוע מלמעלה, להכתיב במגמה למחוז את הענין, לא לפתור. כיוון שזו קביעה אקס-קתדרה. ואני עוד לא יודע מבחינה פורמלית במדינת ישראל אם סמכויות שר מקנות לך את העשייה הזאת, אחרי מסקנות ועדה; וזו פרשה אחרת.

גם ההסברים שנתקבלו כאן של רוב ומיעוט יותר גרועים מטיח. איזה רוב זה, של 14 מ-60 שהמושב תוכנן? כל המושב הוא עוד בייבי של המחלקה להתיישבות, הוא עוד אמביו. לו היו 60 מול 10, הייתי אומר שזה רוב. זה רוב ומיעוט? זה שום דבר, הכל בידי מחלקת ההתיישבות.

כל הטיעון של רוב ומיעוט הוא נסיון להתעלם מהבעיה. אני רק מסתכל על המכניזם של הבעיה. אני שואל את עצמי: האם אני יושב בוועדה אשר קובעת או ביחסי כוהות שלא קיימים.

אני הולך יותר רחוק: אני שמעתי שאפשר ליצור מצב במושב שהמיעוט יצטרך לעזוב. אזוני, אפשר ליצור מצב כזה בכל מקום שיש בו שלשה אנשים. בכל בית משותף, בכל חברה משותפת. ובשביל זה יש חוק במדינת ישראל שהוא מגן על המיעוט. את החוק הזה איננו עושה השר וגם לא המחלקה להתיישבות. את החוק הזה עושה הבית הזה, הוועדה הזאת, בין בוועדות ובין במליאה. אנחנו באמת הוצאנו מסקנות כאלה להפעיל את החוק הזה שהוא יגן על המיעוט. אתם עשיתם מין צדק שאינני יודע אם הוא אמנם צדק או לא, אבל בוודאי לא הגנה על המיעוט.

אני יודע שחוק המושבים נמצא בדיון 14 שנים ובוודאי יהיה עוד 20 שנה. כדי לעשות את הצדק הכללי של הגנה על מיעוט אנחנו צריכים מסקנות של מחלקת ההתיישבות או של השר? מה שלא ברור לי לחלוטין, איך זה קורה שוועדה מוציאה מסקנות ובסדרם המסקנות האלה מופעלות מישהו לוקח את החוק לידי. אני מסכים שכל העשרה בעלי זכות במקום הזה, אבל קודם יש לבצע את החוק ואחר-כך לברר בהתאם למסקנות של הגורם בעל הסמכות מה עושים.

אתם מזמינים פלישות לא בשתולה, אלא בחולון, בראשון לציון. כך זוגות צעירים פולשים והם בעלי זכויות. אבל קוראים למשטרה ומוציאים אותם. תאמר, שתולה זה דבר אחר, שם אין חוק, שם אין מסקנות? אינני יודע איך המסקנות האלה הגיעו כל כך מהר. למחרת בבקר כבר עשו ישיבה והחליטו. הלא זה פחד לשבת בוועדה.

אני רוצה לחזור דווקא אל כבוד השר. אני מאמין בכנותו, אינני חושב שיש לו אינטרס. המסקנות שלך, השר, פתרו רק שאלה אחת - וזו זכות עשרת המתישבים הללו. איך זה לא יכולת לאמץ מסקנה פשוטה כמו לצרף איש ציבור מבחוץ?

י. מודעי: שר-החקלאות א. אוזן:

י. מודעי: היית צריך לומר: אני מתנגד לסיבות אלה ואלה אנחנו חשדנים, אנחנו שואלים את עצמנו: הוא לא ראה את ההמלצות, הוא לא מצא לנחוץ להגיד שהוא מתנגד מסיבה זו או אחרת? ההתעלמות ממנה מעוררת חשדות. אתה הוצאת עמוד וחצי המלצות, איך אפשר כך להתיחס לוועדה? מהו המכניזם של קבלת החלטות? שליש שלא יהיה מיוצג בוועד? זה מוזר.

י. מודעי: שר-החקלאות א. אוזן:

י. מודעי: ניר שיתופית לא צריכה אישור של אף אחד. אבל היא איננה.

י. מודעי: שר-החקלאות א. אוזן: אם ניר שיתופית תרצה לשלוח איש, היא לא צריכה לשאול אף אחד, כולל הוועד. אני אינני יכול לתת הוראות לניר שיתופית. לא אני ולא ועדת הכלכלה.

י. מודעי: אתה כבורר כן.

י. מודעי: שר-החקלאות א. אוזן: תנועת המושבים יכולה לבוא ולבקש את ניר שיתופית להתערב.

י. מודעי: בורר שקיבל על עצמו בורות הוא לא מוגבל במסקנותיו. אתה קיבלת סוגיה עם המלצות. הציעו לך למנות מסעם הגוף הקיים חבר הנהלה מבחוץ. ואני אומר: יש לך סמכות. בודאי יש למחלקת ההתישבות לעקור את כל המתישבים על פי התקנות. כאשר אומרים לי "שהמתישבים יכולים לסלק מיעוט, אני מקבל. מחלקת ההתישבות יכולה ליצור מצב שכולם יעקרו."

להערה האחרונה אני נכנס בזהירות רבה, בלי להכיר את הנושא. אני יודע שהדרך לגיהנום רצופה כוונות טובות. זה לא מספיק לקבוע את הנתיב. אתה אמרת: אני מתנגד לחלק את הלול.

י. כהן: אחד מארבעה לולים.

י. מודעי: עם זאת אני שומע שאילו היו עושים את המהלך הזה הוא לא היה יוצא דופן בהרכה מושבים.

י. מודעי: הו"ר י. הרביץ: הוא יוצא דופן. הטבעי הוא ההיפך מזה.

י. מודעי: הלא קיימת בעיה, אי אפשר להתעלם ממנה. אפשר לומר או שיחיו בכניעה או שנרדוף אותם. כל המסקנות יוצרות מצב שהרוב יהיה עוד יותר רוב, כאשר כל הרוב הוא מיעוט בסך הכל לגבי התכנון. מזעיקה אותי רק נקודה אחת והיא הנקודה של: האם מסקנות הוועדה הזאת שהיא על בסיס רחב יותר, מייצגת הרבה מפלגות והרבה אינטרסים, כולל גופים מיישבים וגופים מפקחים, האם המסקנות הללו מבחינה פורמלית וחוקתית של מדינת ישראל לא יותר חזקות ממסקנות השר כבורר, אפילו שר כשר? אני לא בטוח.

הצעתי לוועדה שאם לא יהיה היום סיכום מוסכם עם השר ועם המחלקה להתישבות, שהוועדה תחפש את הסמכותה הפורמלית והציבורית. לא שתולה מדאיגה אותי. לשבעה אנשים במדינת ישראל נעשה עוול, אם ייעשה להם עוול. הלוואי והיו רק שבעה אלה במדינת ישראל. אבל שתולה כתקדים, שתולה כסמל, שתולה כשיטת עבודה תחיקתית ומוסרית זה מעוז שאסור לוותר עליו, לא בגלל המעוז אלא בגלל מה שייסחף מאחוריו. אני הייתי מבקש שבענין זה לא תתפצלנה הדרכים. יתגלו דברים לא סימפטיים. אינני חושב שכדאי לעלות כאן על בריקדומה.

ב. דרובלס:

צר לי על התפתחות הדברים בענין שתולה. אני חושב שהשר הוטעה והוכשל ואולי אפילו ביוזעין. כאשר ועדת הכלכלה יושבה והזמינה את שני הצדדים, נציג הרוב עזב את ישיבת ועדת הכלכלה עוד לפני שהוציאה את מסקנתה ואמר: לי לא איכפת מה שתחליטו, השר עומד לצידי ולא איכפת לי מה שתחליטו. אני שומר על כבוד השר, לכן אינני מצטט את הדברים. אני חושב שהשר הוטעה בדברים ובמסקנות.

אנחנו היינו סובלנים. הלכנו בדרך החברית ביותר שיכולה להיות וההוגנת ביותר. ועדת הכלכלה בתור ועדה ממלכתית לא חייבת לייצג את נציגי המיעוט והרוב ואת המחלקה להתישבות. המסקנות נתקבלו על דעת כולם, כולל התנועה, כולל המחלקה להתישבות. אם השר, שהוא הממונה הישיר בפני הכנסת חושב אחרת, היה לו המקום לבוא להגיד שאיננו יכול לקבל את המסקנות שלנו. במקום לקבל מסקנות אחרות הנוגדות לחלוטין את המסקנות של הועדה. איפה כבוד הכנסת? צודק חבר הכנסת מודעי. המסקנות נתקבלו פה אחד.

ניהלתי שיחות עם התנועה ואני חייב להגיד שגם נציגי התנועה אמרו לי: אנחנו חסרי אונים, המיעוט צודק. אנחנו רוצים לעזור לכם, אבל אנחנו לא יכולים. האיזור אומר: הם צודקים. ישנו כנראה איש אחד חזק שהוא מעל הכל והוא אומר: אתם יכולים להחליט מה שאתם רוצים.

פלוס אנשים ואין להם חוזים. הסוכנות צריכה לחתום על חוזים עם מתישבים. כל הבנים שנתקבלו לא עונים לקריטריונים של המחלקה להתישבות. בפני עומדים הקריטריונים של המחלקה להתישבות. גם אני אשש תנועה ואינני רוצה להגיד שמה שאני אחליט מחייב את המחלקה להתישבות. מחייבים הקריטריונים של המחלקה להתישבות ואני חייב להתאים את עצמי. ואם ישנו חוק, הוא חל על כולם.

דבר שני: החלטנו להעמיד לול אחד לרשות המיעוט, היות והוא חושב את עצמו למקופח. המיעוט הלך למושב עובדים ולא למושב שיתופי. הוא רוצה את אמצעי היצור שעם ישראל העמיד לרשותו. בשתולה יש אמצעי יצור ל-50 משפחות מנצלות אותם רק 14 משפחות ואותם מקפחים. שתולה זה רק סימפסום. אם העניין הזה יעבור, זה ישפיע על החברה הישראלית. הייתי מציע לכבוד השר שיבדוק פעם שניה, יקח את מסקנות הועדה הכלכלית שהוצעו פה.

הועדה הכלכלית אימצה את המלצות תנועת המושבים. זה לא פסגנו שלנו. אם לא נאשר את המסקנות האלה, זו פגיעה בחופש הפרט בישראל. אסור לנו לעבור לסדר היום.

א. אבטבי:
נושא זה הוא נושא עדין, ואם לא נכיר את העניין מלפני ולפנים לא נוכל למצותו. הצעת סתירות.

י. כהן:
הוא לא ביקש להיות צד.

א. אבטבי:
איך הנושא הגיע לוועדת הכלכלה? אנשי המיעוט שבתו בחוץ. בכנסת יש ועדה לפניו והיא יודעת שבתו בחוץ. יש בעיות רבות של מושבים. בשלב מסוים נסעתי לשם ובדקתי את העניין מקרוב. אגיד לכם את המנטליות של שתי הקבוצות. קבוצה אחת עובדת, זריזה. עובדים האשה והילדים. קבוצה שניה, עם כל הכבוד, לא כל כך אוהבת לעבוד. התברר לי במשך הזמן שגם המנטליות וגם הצד העדתי שונה. לקבוצה שעובדת יש גם תוצרת טובה ביותר.

אני, חס וחלילה, לא בא לבקש ממישהו לשלול את זכויות המיעוט. גם מבחינת גיבוש חברתי לא מסתדרת שתי הקבוצות.

אנחנו באנו והצענו שהלול יהיה בנפרד. אמת, הרעיון היה של תנועת המושבים. יש לנו מכתבים ומסמכים של אריק נחמקין. אנחנו אימצנו את ההצעות שלו.

לכן אני חושב כך: ניתן גם עכשיו לשלב את שתי המסקנות ביחד לצאת מהעניין הזה בכבוד. אני עוד לא בטוח שהבעיה בשתולה תיפתר. כפי שהסברתי בהתחלה, אנשי הקבוצה של המיעוט עובדים בחוץ. הקבוצה הזאת רוצה לשבור את עקרון התכנון. היא רוצה שחלק מהענפים לא יהיה משותף.

אני שאלתי את נחמקין האם ההצעה הזאת תביא פתרון. הוא אמר שכן. שאלתי על העקרון של התכנון, האם יישמר - הוא אמר שיישמר. אני מציע לאחד את שתי ההצעות יחד ולגמור.

א. זילברברג:
הענין מסובך ונראה כפי שנראה בגלל זה שהיתה התערבות מחוץ לשתולה. זכותה של תנועה וזכותה של המחלקה להתישבות לקבוע. יגאל, לולא היה הענין מסובך, לא היה צורך בפעולות של השר.

י. כהן:
אני הבאתי אותם אחרי המסקנות. אחרי המסקנות הייתי פעם בביקור.

א. זילברברג:
ככה נראה מושב אחרי שאתה מבקר שם פעם אחת. אנחנו עובדים כבר שש שנים. אנחנו צריכים לצאת מהנושא הזה. אני מקבל את ההצעה של חבר-הכנסת מתי דרובלס, מפני שהיא היתה עניינית וגם מחושבת. התרשמנו מהשיחה, אנחנו מחזירים את הנושא לשלחן, לשר. אנחנו מעבירים לשיקולו של השר. הוא עוד פעם ישקול בנושא ויביא לנו את המסקנות. כולם כבר הביעו עמדה בנושא. כאשר מספלים בחולה אחד כל כך הרבה פרופסורים, אז המחלה היא רצינית. אני תומך בהצעת חבר-הכנסת דרובלס, אנחנו מוסרים לשר לבדוק.

היו"ר י. הורביץ:
כמה משפטים. נתמזל מזלי ולא הייתי בוועדת המשנה. דאגנו להרכיב ועדה רצינית, משותפת. היו חברים בה: בין ציון חלפון, עמוס הדר, אליעזר אבטבי ויגאל כהן. ישבו עם כל הגורמים, עם תנועת המושבים ועם המחלקה. רצו להציע הצעה אופרטיבית, לא לצאת בהצהרות, לא במורת רוח ולא בטפיחה על השכם. במקרה זה ניסו לפתור בעיות ולא לעשות סקנדלים. והנה המחלקה להתישבות עשתה 180 מעלות אחורה. תנועת המושבים איננה.

א. אבטבי:
אני לא השתתפי בישיבות ועדת המשנה.

היו"ר י. הורביץ:
חבר-הכנסת אבטבי לא השתתף בוועדת המשנה. לשר החקלאות ישנה דיעה אחרת. הוא היה גלוי, הוא לא מקבל את דעתנו, יש לו דיעה אחרת בשאלות יסודיות. אני לא מתמרמר עליו, הוא לא חייב.

אני לא מתווכח על הטיעון של חבר-הכנסת מודעי, אם אפשר היה להוציא אותם מהבתים או לא. אני לא בא להגן על כבודו של הכנסת ולגזוף בשר. אני בא להגיד: במידה שיש ערך וטעם למסקנות שלנו, נוציא את המסקנות. מי שהן שוות בעיניו - הן שוות בעיניו. מי שהן לא שוות בעיניו - יזרוק אותן לסל. ועדת הכלכלה רשאית להוציא מסקנות? היא רשאית. היא לא צריכה ללכת לשאול. אתה התחרטת או לא, המסקנות שרירות וקיימות.

מה שחששנו מתאמת, תפסו את הבתים. משהו קרה בינתיים, קבעו עובדות. אולי צריך בתנועת המושבים לחשוב פעמיים על כך, אבל לא אצלנו. אנחנו צריכים לשמוע את תשובתו של השר ולהוציא את המסקנות שלנו.

שר-החקלאות א. אוזן:
אני משתדל כל החיים שלי לדבר גלוי. עד עכשיו לא הפסדתי בדרך הזאת. לו הייתי יודע ולו היה אומר לי יגאל שהוא מבקש ממני לבצע את מסקנות הוועדה, הייתי אומר לו: יגאל, אני לא מסכים למה שהחלטתם ואני רוצה להתדיין אתכם. אני מצטער מאד, לא כך הבנתי את הדברים. ואם לא הבנתי כך, אני זוקף לחובתי. אני עושה זאת מתוך כבוד הוועדה.

אין שום הגיון שאני אחפש לעצמי תעסוקה בבעיה של שתולה. אני השר היחיד במדינת ישראל שממונה על שלשה תיקים. ברוך השם תעסוקה לא חסרה לי. לו הייתי מבין נכון, לא היתה לי סיבה להתערב. מאז שדיברת איתי ועד שהנייר יצא עברו כמה שבועות. הייתי צריך לומר ליחיאל: תבצע. אנחנו משוחחים בסלפון כל יום. אני הבנתי שאני נתבקשתי לפסוק במחלקות שקיימת ולכן זה לקח לי זמן.

י. כהן:
מחלוקת בין מי?

שר-החקלאות א. אוזן:
אני לא מוכן לעמוד לחקירה. אני התנצלתי מראש ואמרתי: אם היתה אי הבנה, אני זוקף אותה לחובתי. לא היה שום הגיון שאני אכנס לענין, להתחיל להזמין אנשים, לשלוח ועדה, לברר, לצלם את המצב. ביקשתי חומר מברית פיקוח. יש לי מספיק תעסוקות בלי זה. זו הערה אחת.

א. אוזן

אני לא מקבל את המסקנה שלכם לתת לול נפרד. הנאימוק שלי נורא פשוט: הקבוצה טוענת שאיננה רוצה דברים משותפים. אני נפגשתי איתם והם אמרו לי כך. שותפים לא, אבל משותף קבוצתי כן. כך נוכל לחלק הרבה ישובים. בשבילי המושב הוא צורת חיים, דרך חיים, אורח חיים.

אזמוני הזכיר דיון מסביב למבנה הארגוני של מושב שתולה. אנוכי הייתי יושב ראש הועדה שדנה בנושא הזה. 53 הצביעו בעד. אני ועוד אחדים הצבענו נגד. אני ממלא אחרי החלטת הרוב, אני חייב לבצע אותה בצורה המכובדת ביותר. וכך זה היה.

הערה שלישית. אני חוזר על מה שאמרתי: שאלתי את אריק ואח יחזקאל אם זה פוגע במושבה, התשובה הייתה שלילית. המסקנות הן על דעת שני המוסדות.

היו"ר י. הרביץ: גם המסקנות שלנו.

שר-החקלאות א. אוזן: הם צדקו שלא קיבלו את המסקנה הזאת. אני חושב שאסור לעשות דבר כזה, זה יזמין אותנו להרבה מאד דברים. יש לנו מושבי החר, הולכים בהם לדברים משותפים בגלל המבנה של האיזור ושל החר. מחר יכולים להתפרק כולם ללא יוצא מהכלל.

אני לא רוצה ולא צריך להגיב על כל הדברים שנאמרו כאן. אנחנו נמשיך לעבוד יחד. אני מעיד על עצמי $\frac{1}{2}$ לא היתה לי שום כוונה מיוחדת במינה, פרט לכוונה אחת שמושב שתולה יישאר מושב ולא יתפורר. זה כל מה שמעניין אותי. לא מעניין אותי נתן חובב ולא צלאח ולא ויצמן ולא אחרים. באמת שלא. כל דרך של פגיעה בעקרון של קיום מושב שתולה היא כירסום, כירסום רע מאד. משום כך אמרתי, את המסקנה הזאת אני לא מקבל.

הקשבתי טוב למה שאומר חבר-הכנסת מודעי. אם עשיתי משגה שלא כתבתי על ניר שיתופית, אני מודה. אינני משפטן. ניר שיתופית יכולה להופיע בכח עצמה, לא הייתי צריך לכלול זאת במסקנות. אם לא, אני מוכן לכלול במסקנות.

היו"ר י. הרביץ: אני מודה לכם. אני רוצה להציע הצעה. ההצעה אופרתי: ועדת הכלכלה איתנה בדעתה ועומדת

על המלצותיה.

י. כהן: היות והשר הודה שלא נתבקש להיות בורר, אני מציע לפנות למחלקה ולומר: היות והשר לא נתבקש להיות בורר, אנחנו מצילים לה לקבל את המלצותינו.

א. לבני: הניסוח שלך סוגר את העניין או פותח פתח שיתחשבו במסקנות שלנו?

היו"ר י. הרביץ: אינני מציע לנזוף. יכול להיות שכל ההמלצות שלנו לא תהיינה ברות ביצוע. מי שמחשיב אותן - יחטיב אותן, מי שרוצה לזרוק אותן לסל, יזרוק אותן. אני עומד על שלי. אני מציע לומר שוועדת הכלכלה איתנה בדעתה ועומדת על המלצותיה.

א. אבטבי: מי כמוך יודע שיש סתירה בין ההמלצות. אני מציע ששנים שלשה אנשים ישבו וינסו לשלב

המלצות.

השר אמר שהוא לא מקבל את דעתנו.

היו"ר י. הרביץ:

מ. זרובלס: אני הצעתי הצעה בתחילה להעביר עוד פעם לשר. השר יעיין, לאחר ששמע מה שמע. כמינימום אני מקבל את הצעתו של היושב-ראש. השר ענה על שלש נקודות: 1) קבלת חברים; 2) חלוקת אמצעי היצור; 3) ייצוג.

א. זילברברג:

יש שתי הצעות. אני מבקש התייעצות.

היו"ר י. הורביץ:

אני לא מחפש לעשות "חאפ". סיעה רוצה להתייעץ - בבקשה. אבל, רבותי $\frac{1}{2}$ הנושא הזה היה במשך שלשה חודשים על השולחן. הנושא עלה בהצעה לסדר היום. המסקנות שלנו קיימות, אני מציע לאשר אותן מחדש.

א. זילברברג:

זו החלטה חדשה. או שתשתמש בהמלצות הקודמות או שתחכה להתייעצות.

מ. זרובלס:

אם סיעה מבקשת התייעצות - אז אפשר להתייעץ.

היו"ר י. הורביץ:

אני לא מסכים..

א. אבטבי:

אני הצעתי לבחור ועדה מצומצמת של שנים - שלשה חברים ולמצוא שילב בין שתי המסקנות. אני לא השתתפתי בוועדת המשנה, כיוון שעסקתי בנושא הזה לפני כן.

ה. צ. ב. ע. ה.

בעד הצעת היושב-ראש - 3 קולות

בעד הצעת ח"ב אבטבי - 2 "

ההצעה של היושב-ראש נתקבלה

הישיבה ננעלה ב- 15.00